

Tàpies vs. Tàpies

És la primera vegada que Antoni Tàpies té una exposició individual a Alacant. I és la primera producció del MACA, també. Una mirada original per a conèixer unitats i dualitats d'un artista sempre vigorós.

Vet aquí el flamant Museu d'Art Contemporani d'Alacant (MACA), i vet aquí també la seva carta de presentació. Aviat farà un any que funciona i ja pot oferir la primera exposició de producció pròpia. "Dual-s. Tàpies davant de Tàpies" s'inaugurava amb gran expectativa la setmana passada i romandrà oberta al públic fins el 15 d'abril.

L'exhibició s'estructura per parelles, per duets, amb la idea de confrontar l'artista amb ell mateix, de mostrar afinitats i distàncies entre obres que comparteixen temàtica, aire, matèria. Separades pels anys però unides pel sentit de la mà i el gest i l'emoció i el cervell que les va crear.

És la primera vegada, explica Alicia Ventura, comissària de la mostra i que

en parla amb un entusiasme que sap encomanar, que es fa aquest plantejament per a una exposició d'Antoni Tàpies. Ara fa un parell d'anys en van començar a parlar amb la directora del MACA, Rosa Maria Castells: ella tenia clar que la primera producció pròpia havia de ser la que dugués, per fi, Tàpies a Alacant. Només hi faltava el com. Va cercar Alicia Ventura. I va arribar la pluja d'idees, la reflexió, un parlar-ne i parlar-ne fins a treure'n l'entrellat: "sobre Tàpies ja s'ha fet pràcticament tot: una retrospectiva no tenia sentit, perquè ja n'hi ha uns altres que ho fan i perquè, per a mi, tampoc no era l'opció més interessant", ens va relatar Ventura; "així que vàrem anar pensant que si centràrem en l'abecedari, en els nombres, en

l'ús del color roig...” I els fets es van encadenar: en parlar-ne amb Soledad Lorenzo, galerista d'Antoni Tàpies, es va encendre la idea: “Em va dir: ‘És increïble: si veus l'obra dels últims anys, resulta que és més jove que mai!’ I té tota la raó!”

A partir d'aquí, ja sabia que volia muntar “una exposició que destacara la gestualitat i la vigorositat d'un Tàpies d'elevada edat però d'immensa joventut”. De fet, continua Alicia Ventura, de la confrontació directa de les obres distanciades en el temps (n'hi ha des del 1965 fins al 2008) en va sorgir també la constatació: “Aquella força que tenia Tàpies fa vint anys, la trobem també ara, i amb més intensitat encara, si és que això és possible. És a dir: Tàpies no ha millorat ni ha empijorant

amb el temps: s'ha fet més rotund, més contundent: s'ha afermat”.

D'entrada, per tant, cercava creacions recents. Va anar rebent, d'institucions i particulars, resposta sobre les obres susceptibles de préstec, va anar estudiant, repassant el catàleg raonat i veient que sí, que era una mica arriscat (“si de cop et falla una obra, perds la parella”), però que cada vegada li agradava més la possibilitat: “Fer duets, cercar paral·lelismes, confrontar Tàpies amb ell mateix, posar-lo davant de l'espill i veure com ha evolucionat, com ha canviat, com continua essent Tàpies.” Més fort, més contundent, més poètic, més el que sigui: Tàpies.

Les parpelles de Sempere. El pintor i artista cinètic Eusebi Sempere (Onil, Alcoià, 1923-1985) és l'eix sobre el qual batega el MACA. El museu ha integrat al seu si l'antiga Casa de l'Assegurada, que va acollir la donació d'Eusebi Sempere: tota la seva col·lecció d'art va passar a ser, l'any 1977, patrimoni de la ciutat d'Alacant i la Casa de l'Assegurada es va convertir en Centre d'Art i Comunicació Visual. Sobre aquella base s'entén avui el nou MACA. I Eusebi Sempere hi continua ben present. També en aquesta exposició.

Quan Alicia Ventura va rebre, des de la galeria Lelong de París, les vuit obres que li oferien per a exposar, el cor li va fer un bot: hi havia un *Parpelles sobre marró*, de l'any 2005, que de seguida li va recordar una de les obres més preades de la col·lecció Sempere del MACA: *Dues parpelles*, del 1965, regalada per Tàpies al seu amic del sud. I ja va estar. Calia recerca i joc i estudi, però ja va estar.

“Tàpies es repeteix en un sentit surrealista”, escrivia Manuel Borja Villed i ara Alicia Ventura li pren la paraula: “Persegueix una recerca contínua de l'objecte del desig que queda negat, perquè l'objecte del seu desig només és a la memòria.” Doncs avui l'espectador, el passejant, el participador, podrà descobrir aquestes repeticions “en un sentit surrealista”, aquests duets pictòrics que es proposen a Alacant. D'entrada, val a dir-ho, la responsable del joc de miralls ens n'ofereix pistes i suggeriments: “Pots trobar-hi, per

exemple, un quadre de l'IVAM que es diu *Tela marró tensada*, amb quatre cordes tibant i inspirada en la crucifixió de sant Felip” (segons la llegenda, lligat amb cordes a la creu per al martiri), relacionat amb *Estora*, vingut “de la galeria Soledad Lorenzo, de Madrid i que és un espart esquinçat com si fora l'altar de la creació de la catedral de Girona”.

En aquest salt temàtic en el temps hi ha objectes que es troben. Portes (*Porta de matèria*, del 2003, versus *Porta blanca*, del 2008), per exemple. Alicia Ventura hi afegeix la reflexió: “Per què hi hem posat dues portes? Perquè l'objecte en si no és el que importa, sinó la metàfora que duu a dins. Tàpies mateix ja ha escrit que ‘fins i tot la cadira més vella porta al seu interior la força inicial d'aquelles sables que ascendien de la terra’. I és això.” O hi ha banyeres, també: podem deixar-nos endur per l'evocació de l'univers que conté l'objecte: “El fregament del cos, l'aigua que en transforma la superfície... En una de les obres, la més recent, hi ha un cos decapitat, amb tota aquesta simbologia de la mort, explícita i física. A l'altra, que és del 1975, només hi tenim la banyera, neta, blanca, pura, com si fora una natura morta de Zurbarán.” De fet, tal com destaca la mateixa comissària al catàleg, “l'artista eleva qualsevol element present al quadre o qualsevol objecte de la vida quotidiana a la condició de signe. Una copa, una X, una creu, unes pestanyes, una boca, peus, el cercle o oval (com a representant de l'univers), una manta, espart o una porta”.

A més dels objectes, els acaraments tenen en compte el color, la matèria, els símbols: les creus, òbviament, fetes característica del pintor, però també la iconografia de la a i la te, “que tant poden ser d'Antoni i de Tàpies, com d'Antoni i de Teresa, que és la seua muller, o principi i final”. Els símbols hi són, ha confessat ja manta vegada el mateix creador, però hi ha afegit, també: “No els desenvolupo ni els analitzo.” Deixa que facin. Allò que compta, rebla Alicia Ventura, és “emocionar, impactar en la sensibilitat i arrossegar-hi la ment”.

I a fe que ho fa.

Núria Cadenes